

Stråleterapeutundersøkelsen 2015

Bakgrunn og målsetning

Nasjonal kreftstrategi 2013-2017 viser til utfordringer og ambisjoner som vil påvirke tilbudet av stråleterapi (1). Befolkningen øker i antall, og spesielt økningen av andelen eldre vil føre til større behov for kreftbehandling. Flere regionale helseforetak har revidert sine kreftplaner som følge av dette.

Stråleterapeuter har sin autorisasjon som radiograf, med tillegg av en ettårig videreutdanning i stråleterapi. Videreutdanningen tilbys av HiOA, som har kontrakt på utdanning av 30 stråleterapeuter pr år. De senere år har det ifølge tall fra HiOA blitt utdannet 15-20 stråleterapeuter pr. år. Det forventes ikke noen økning i studenttallet for 2015-2016.

Landsmøtet i november 2012 bestemte at «NRF skal arbeide for at det er samsvar mellom samfunnets behov for kompetanse og det antall radiografer som utdannes.» Sommeren 2013 ble en arbeidsgruppe satt sammen og gitt mandat for undersøkelse av sentrale problemstillinger knyttet til utdanningen av radiografer, og denne avga sin rapport første halvdel av 2015. Rapporten omhandler kun i begrenset grad problemstillinger knyttet til oppgavedeling for radiografer og om utdanning av stråleterapeuter.

Radiografforbundets styre besluttet derfor å videre kartlegge dagens og fremtidens bemannings- og kompetansesituasjon for stråleterapeuter ved alle stråleterapienhetene i Norge.

Spørreundersøkelsen

Det ble sendt ut ett spørreskjema til samtlige stråleterapienheter. Skjemaet spurte etter kvantifiserte svar for nåværende bemannings situasjon og behov de neste 5 årene, eksisterende og fremtidige behov for ulike typer og nivå av kompetanse, stråleterapeutenes aldersfordeling og hvor mange som har stillinger knyttet til FoU arbeid.

Resultater

Vi fikk svar fra alle 12 stråleterapienhetene. Disse rapporterer om totalt 314 årsverk stråleterapeutstillinger. Kun to stillinger var ubesatt. Totalt 25 var ute i permisjoner, og det var noe over 30 midlertidige ansatte. 18 stråleterapeuter var over 60 år.

Flere enheter har svarer «vet ikke» på behov for nye stillinger de neste 5 årene, men av de som har svart er det anslått behov for 8 nye i 2015, ytterligere 15 innen 2018 og ytterligere 21 innen 2020. Det beregnes at 18 stråleterapeuter vil pensjonere seg i de neste 5 årene. **Totalt anslås det behov for rekruttering av 77 stråleterapeuter innen kommende 5 årsperiode.** 50% av enhetslederne oppgir at det oppleves problematisk å rekruttere stråleterapeuter i dag. 83% sier det vil være behov for tettere samarbeid med studiestedene for å sikre rekrutteringen fremover.

Kun fire av enhetene har FoU-stråleterapeut, men det oppgis i tillegg totalt 45 fagstråleterapeuter. 7 av de 12 enhetene har stråleterapeuter med mastergrad, totalt 11 personer. Ved de fleste Oslo-nære sentre har så å si alle videreutdanning i stråleterapi. Andelen stråleterapeuter med videreutdanning synes å falle med økende avstand til Oslo.

Ut over dagens kompetansesituasjon oppgis det å være behov for 1-2 stråleterapeuter med videreutdanning i CT ved 2/3 del av enhetene. 1/3 del oppgir behov for stråleterapeuter med videreutdanning i MR. Det oppgis ikke behov for radiografer med videreutdanning i CT, og kun 10 %

av enhetene ser behov for radiograf med videreutdanning i MR. Når det gjelder behov for fremtidig stråleterapiutdanning på master nivå, fordeler svarene seg jevnt over hele skalaen.

Halvparten av enhetene oppgir at de enten har eller planlegger å ha stråleterapeuter som utfører oppgaver forbundet med oppgavedeling med andre grupper (fysiker, onkolog, radiolog).

Flere enhetsledere svarer at de **ser behov for videreutdanningstilbud innen partikkelterapi**, og at de tror på økt stråleterapibehov som følge av at flere PET-undersøkelser vil øke kreft insidensen. Enhetsledernes tilbakemeldinger er også i tråd med hva de regionale helseforetakene er nylig bedt om, å starte en langsiktig systematisk satsning på oppbygging av kompetanse og kunnskap om protonterapi i tråd med idefaserapporten om regionale sentre for protonterapi.

Vurderinger av egne funn og andre kilder

Våre 12 informanter melder om behov for rekruttering av minimum 77 nye stråleterapeuter i løpet av 2020. Da forutsetter en dagens nivå på permisjoner, og det er ikke tatt høyde for avganger som følge av flytting eller jobb bytte av årsaker. Med en generell økning i antall ansatte, er det grunn til å tro at også antall permisjoner og behov for vikarer vil øke tilsvarende. I tillegg kjenner vi til planer på RHF-nivå for både utvidelser og nye stråleterapienheter, som vil høyne rekrutteringsbehovet betraktelig. Helse Sør-Øst utredet i 2014 en framskriving som tilsa ett behov for 3-8 flere LAE innen 2020 og ytterligere 8-15 innen 2030 (2). En LAE krever normalt 7 stråleterapeuter, noe som tilsier behov for 21-56 stråleterapeuter i HSØ innen 2020 og ytterligere 56-105 innen 2030. Rapporten fra HSØ peker også på at utdannings- og rekrutteringssituasjonen for blant annet stråleterapeuter er utilstrekkelig og er nødvendig å økes. HSØ beregner også at 30-35 stråleterapeuter vil gå av med pensjon innen 2024. I samme rapport vises det også til at det i flere år har vært en nedgang i behovsdekningen for regionen, og at i 2013 var avstanden opp til stipulert behov på 2200 behandlingsserier pr år, tilsvarende 6,7 LAE.

I tillegg kommer behovet for stråleterapeuter ved de regionale sentre for protonterapi, selv om disse ligger noe lengre frem i tid. Tar vi hensyn til planlagte utvidelser av eksisterende stråleterapienheter og opprettelser av protonterapisentre, er det grunn til å frykte mangel på radiografer og stråleterapeuter om få år. De første protonterapisentrene planlegges ferdigstilt første del av neste ti år, og vil kreve ett betydelig antall stråleterapeuter, med kompetanse innen protonterapi (3).

Konklusjoner

Dagens utdanningstakt av stråleterapeuter må økes.

Det må etableres adekvat videreutdanning i partikkelterapi for stråleterapeuter.

Referanser

1. Nasjonal strategi for kreftområdet, 2013-2017
2. Rapport fra OUS arbeidsgruppe 26/ 2014 – Oppfølging av stråleterapikapasiteten i HSA:
http://www.siv.no/omoss/_styret/_Documents/Styrem%C3%B8te%202015/Styrem%C3%B8te-2015-02-23/Sak%206%20vedl%20%20Rapport%20vedr%20oppf%C3%B8lgning%20av%20str%C3%A5lterapi%20kapasiteten%20i%20Helse%20S%C3%B8r-%C3%98st%20datert%2026.06.14.pdf
3. Protokoll fra foretaksmøte HSØ RHF 9 april 2015.
https://www.regjeringen.no/contentassets/a07a3b091a794532979dd6fdb94d2af/protokoll_helsesorotrhf09042015.pdf